5. Шкута О.Г. Репрезентація структурно-семантичних характеристик англомовних юридичних термінів українською мовою (на матеріалі офіційних текстів міжнародно-правових документів). *Вісник КНЛУ*. 2017. № 2. С. 147–155.
6. A Glossary of the European Union / Ed. Alistair Jones. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2008. URL : books.google.com.

Ткачук А.В.
здобувач другого рівня вищої освіти,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Лахмотова Ю.В.

ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА ПРИ ПЕРЕКЛАДІ КИТАЙСЬКИХ КУЛІНАРОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

На українських теренах поняття про китайську культуру зароджувалось ще з дуже давніх часів, коли територією України проходив шовковий шлях. Про більшу досвідченість можна казати, коли великою частиною Європи та Азії правила Монгольська Імперія, а у Китаї правлячим верхів'ям була династія Юань [7, с. 70].

Систематизація перекладу і транскрибування китайських власних назв українською все ще в процесі свого вдосконалення, адже довгий час українська школа сходознавства перебувала під значним впливом російськомовних дослідників. Тому сходознавці зараз, розуміючи необхідність власної системи інтерпретації, починають активно пропонувати свої варіанти перекладу реалій різних тематичних направленостей. Кулінароніми є одними з них і потребують неабияких фонових знань від перекладача для найточнішого варіанту перекладу.

Власне сам термін кулінаронім відноситься до понять гастрономічного дискурсу, і як складові концепту лінгвокультурології, кулінароніми вказують особливості національної свідомості, мислення людей певної етнічної, культурної чи мовної спільноти через страви та продукти, які представники тієї чи іншої соціальної групи вживають у повсякденні. Вони часто стають джерелом національних та соціокультурних стереотипів [6, с. 224]. Розуміння культурного фону назви страви сильно допомагає перекладачу краще підібрати стратегію перекладу.

Коли перекладач формує перекладацьку стратегію, він не повинен обов'язково обмежуватись конкретним ланцюгом дій, а може перемикатись між різними методами та техніками, обмеженими лише загальними межами обраних орієнтирів. Також вибір послідовності рішень залежить від сенсу початкового тексту, мети перекладу, особливостей сприйняття реципієнта, інше. У своєму підручнику "Вступ до перекладознавства" [3], Олександр Ребрій звертаю увагу на такі два види стратегій: "одомашнення" та "очуження". Стратегія "одомашнення" передбачає найдетальніше збереження закладеного з самого початку сенсу, але за таких умов текст втрачає форму тексту, що створить проблеми для розуміння

реципієнтом тексту-результату перекладу. З іншого боку є “очуження”, у якому увага приділяється формі, тобто оригінальний сенс відходить на задній план, а вперед висуваються суб’єктивні перекладацькі рішення автора, орієнтовані на публіку реципієнтів. Також слід звернути увагу на способи перекладу. О. Ребрій виділяє способи транскрипції, транслітерації та калькування.

Для загальної оцінки результатів перекладу, використовують терміни “адекватний переклад”, “еквівалентний переклад”, “буквальний переклад”, “точний переклад” і “вільний переклад” [4, с. 178]. Самі китайські науковці радять при перекладі китайських кулінаронімів наближатися до буквального перекладу, використовуючи стратегію одомашнення. Це пов’язано з тим, що для китайських перекладознавців є дуже важливим зберегти оригінальні назви топонімів, культурних та соціальних реалій, які відображають автентичність і походження страви. К. Аменадор і Ван Дживей, студенти університету Дженджов, проаналізували у своїй статті найбільший в Китаї академічний цифровий репозиторій даних (CNKI) і виявили, що для перекладу китайських меню широко використовуються стратегії транслітерації, дослівного перекладу, змішаного перекладу та вільного перекладу [5, с. 5].

Для сучасних українських перекладознавців також постає проблема використання транскрибування і транслітерації як способів перекладу китайських власних назв, які іноді присутні у назвах страв. Кілька років тому, у співпраці з інститутом сходознавства ім. А.Ю. Кримського, було випущено навчальний посібник “Пекін vs Бейдзін, Чжуанцзи чи Джванцзи: проєкт української практичної транскрипції китайської мови” [2]. У ньому представлено і обґрунтовано нову форму української транскрипції на основі китайської системи транскрипції піньїнь. Таке нововведення значно полегшує систематизацію перекладу.

В українському сучасному перекладі існує чудовий приклад, який представляє спроби інтерпретувати китайські кулінароніми у баченні Катерини Завертайло, викладеному в її книжці “Мурахи лізуть на дерево” [1]. Авторка запропонувала різні варіанти перекладів назв, використовуючи різні стратегії та методи перекладу. До прикладу сама назва книжки це буквальний переклад назви однієї з традиційних китайських страв “蚂蚁上树” (піньїнь: mǎyǐ shàngshù). У інших випадках, пані Завертайло використала одночасно і спосіб транскрипції і калькування, наприклад у страві “ранковий чай по-ґвандонськи” (оригінал: “广东早茶”, піньїнь: guǎngdōng zǎochá): транскрибування було виконано по відношенню до топоніму Ґвандон, а калькування до інших слів у назві. Перекладачка також використала стратегію очуження, коли запропонувала перекласти традиційні “饺子” (піньїнь: jiǎozi) як “пельмені”. Такий вибір еквіваленту пов’язаний з тим, що не існує дослівного перекладу назви, проте є схожий за інгредієнтами і виглядом варіант в сприйнятті українського реципієнта.

Українські перекладознавці та сходознавці все ще працюють над більш детальною систематизацією перекладу китайських кулінаронімів і інших реалій китайськомовного походження. Науковці ведуть дискусії щодо доцільності використання дослівного, "буквального", перекладу, або повного адаптування під вихідну мову, українську. Необхідно враховувати культурні та історичні особливості як мови оригіналу, так і мови перекладу. Тому неможливо сказати що лише один спосіб або одна стратегія є найкращими, і як показує практичне використання, саме поєднання різних методів дає найвідповідніший переклад кулінаронімів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Завертайло К. Мурахи лізуть на дерево. Київ : Сафран, 2020. 288 с.
2. Кірносова Н.А., Цісар Н.З. Пекін vs Бейдзін, Чжуанцзи чи Джванцзи: проєкт української практичної транскрипції китайської мови : навч. посіб. Київ : Сафран, 2020. 128 с.
3. Ребрій О.В. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 116 с.
4. Яблочнікова В.О. Перекладацька адекватність та еквівалентність. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. Т. 1, № 38. С. 177–179.
5. Amenador K.B., Wang Z. The Translation of Culture-Specific Items (CSIs) in Chinese-English Food Menu Corpus: A Study of Strategies and Factors. SAGE Open. 2022. Vol. 12, no. 2. URL: https://doi.org/10.1177/21582440221096649 (date of access: 05.11.2024).
6. Cherkashyna T.Y., Bieliavska M.Y., Satanovska H.S. Gastronomic Discourse of the Contemporary French-Language Novel. Transcarpathian Philological Studies. 2023. Vol. 1, no. 28. P. 224–228. URL: https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.1.41 (date of access: 01.11.2024).
7. Wu D., Cheung S. Improvising Chinese Food Overseas. The Globalization of Chinese Food. University of Hawai'i Press. 2002. P. 56–70.

Шморгай В.В.

здобувач другого рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ПРОБЛЕМАТИКА ВІДТВОРЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сучасний політичний дискурс є важливим засобом формування громадської думки, і маніпулятивні технології, які активно використовуються в ньому, сприяють контролю над соціальними процесами. Однією з ключових проблем є перенесення маніпулятивних стратегій, що розвиваються в англомовному політичному середовищі, до української мовної системи. Використання цих технологій у національному контексті потребує ґрунтовного аналізу механізмів їх адаптації та їхнього впливу на сприйняття політичних повідомлень.